

एवेत्येतदपि वक्ष्यति । अतोऽसमर्थमस्मिन् चित्त्रि
कमेण निषिद्धस्यानान्ये वक्तव्यानि । “त्याज्या लग्नेऽवध्यो-
मन्दात्, पठे शुक्लेन्दुलग्नपाः । रन्ध्रे चन्द्रादयः पञ्च सर्व-
ऽसौ ऽजगुरु समाविति” । (मन्दादवध्यः चत्वारो मन्दरवि
चन्द्रकुजा इत्यर्थः) । अजगुरोः समत्वं शौनकमतेन
तादृशविरुद्धफलाभावात् । यदाह “कन्यास्तिष्ठो जनयति
सापत्न्यं चैव सप्तमे शशिनः” । “शीलवरितोपेताङ्क-
रोति पत्युः कलत्रगे द्वेष्यामिति” । गुरुरित्यनुवर्त्तते
अत्र वचनद्वयप्रासाद्यादिकल्पः । यत्त्वत्त्रिणोक्तं “जा-
मित्वगो यदि भवेदुशना बुधो वा गीर्वाणनाथसच्चिवः
सितचन्द्रपथे । कन्याविवाहसमये परिहृत्य दोषान् सौ-
भाग्यपुत्रसंहितां वनितां करोतीति” तच्चन्द्रजामित्व-
विषयम् । तथा च भुजबलः “स्त्रीणां विवाहे तु
बलैरुपेताः पत्युः प्रणाशं विहृणा विदधुः । त्यक्त्वा-
बुधं दैत्यगुरुं गुरुं च निशाकरादस्तगृहप्रपन्नाः” इति ।
अतएव दोषिका “रविमन्दकूजाक्रान्तं मृगाङ्कात् सप्तमं
त्यजेत् । विवाहयात्रा चूडासु गृहकर्मप्रवेशने” इति पो० धा०
अथ लग्नतः स्थानविशेषे ग्रहभेदानां शक्तता “तत्रायाष्ट-
षट्सु रविकेततमोऽर्कपुत्रास्त्रायाचारिणः क्षितिसुतो
द्विभुषायगोऽङ्गः । सप्तव्ययाष्टरहितौ जगुरु सितोऽष्ट-
तित्यनुषडव्ययगृहान् परिहृत्य शक्तः” सु० च० ।

“तृतीयैकादशपञ्चस्थानेषु रविकेतुतमोऽर्कपुलाः
शस्ताः शुभफलदाताः । यदाह शौनकः “बभ्रुजनेभ्यः
पूजां त्रिंशद्वर्षाणि सहजगे त्वर्के । प्राप्नोति धनं पञ्चे
त्त्रय्यदादूर्ध्वं सुताश्चैव । दम्पत्योः सह मरणं निधन-
स्थोऽर्कोऽसप्तत्या । कारयति धनविष्टिं त्रय्यदादूर्ध्वं तथा
यगः सवितेति” (रवे) धनधान्यपुत्रयुक्तां पञ्चमसं-
वत्सरात्तृतीयस्यः । षष्ठः षड्भिर्मासैरसपत्नीं कन्यकां
कुरुते । निधनगतार्किः कुर्यादामरणादामयवियुक्ताम् ।
आयगतार्किः कन्यां त्रिवर्गयोग्यां करोति वयसासादिति”
(शनेः) अत्र राज्ञोऽप्यत्र फलं शनिवदेवेति “स्वर्भानौ वाप्य-
य शिखिनि वा लग्नभावादिंसंस्थे” इति वसिष्ठोक्तेः त्रया-
धारिणः तृतीयैकादशपञ्चस्थानस्थितः चित्तितुतो भौमः
शस्तः । “सहजस्थो भूमिभुवः सौभाग्यकरस्तु यावदायुष्यम् ।
संवत्सरेण विपुलं धनागमं शतसंस्थस्तु । मणिकाञ्च-
नरत्नाढ्यामेकादशगः वृजोऽवदष्टकोन” इति शौनकोक्तेः ।
अञ्जचन्द्रो विगुण्यायगो द्वितीयतृतीयैकादशस्यः शस्तः । “अव-
दाङ्गनसंयुक्तां करोति चन्द्रो धने नाथ्याः । चन्द्रस्तृतीय

राशौ सौभाग्यकरस्तु यावदायुष्यम् । लग्नादेकादश
गः कन्यामिन्दुधेनावित्तां कुरुते” इति शौनकोक्तिः । जगुह
बुधदृष्टस्तौ सप्तमद्वादशाष्टमातिरिक्तस्थानस्थितौ शस्तौ ।
उक्तस्थानानाम् अशुभत्वादन्वेषां शुभदाहत्वात् । यदाह
वसिष्ठः । “प्रतिवृद्धिः सगुणनिरतिर्वन्तु पूजा सुताभिः
सद्वैपय्यं तनयरहितं त्वन्यथा भर्तृनाथः । धर्मे बुद्धि-
र्भवति धरणीलब्धिरत्येव दृष्टिर्हानिः स्त्रीणां हिम-
करसुते लग्नभावादिसंस्थे” इति । “लक्ष्मीप्राप्तिर्भवति
सुययाः प्रीतिरन्योन्यद्विरिष्टप्राप्तिर्वहुविधमयं चाश्रमाणां
विरक्तिः । पापासक्तिः सुकृतपिरतिभूरिलाभः सुरेज्ये स्त्रीणां
सौख्यं रिपुकृतभयं लग्नभावादिसंस्थे” इति अयं शुभ-
दैवः अयः शुभावहो विधिहृत्क्षमरः । क्षीबत्वं त्वार्पम्
केचिद्बहुविधमयमिति” पठन्ति तन्माकारे भङ्गाकारभ्रान्तेः
“उभयकुलानन्दकरो करोति न चिराद्भुङ्क्तेः पठे” इति ।
पठस्थानस्थितगुरोः शौनकेनापि सत्यक्फलाभिधानात् ।
सित इति अष्टमष्टमस्तोत्रसप्तपड्वादशस्थानानि परिहृत्य
त्यक्तान्वेषु स्थानेषु सितः शुक्रः शस्तः । तदुक्तं वसिष्ठेन
“भोगप्राप्तिर्विधिविभवं खैरवृत्तिर्महत्त्वं द्युन्नाधिक्यं
भवति निधनं सर्वनाशोऽवसुत्वम् । तथ्यप्रीतिर्वहुविध-
गुणाः सर्वसम्पत्समृद्धिरस्तं स्त्रीणामुपगमसि तथा लग्न-
भावादिसंस्थे” इति द्युन्नं इविणम् । अवसुत्वं दरिद्रता ।
अस्वं दारिद्र्यम् । वसिष्ठः “मृत्युर्नैखं बहुविधधनं
भ्रातृहानिः प्रजानां व्याधिः सौख्यं बहुविधमतोभर्त्ता-
हानिश्चिरायुः । श्रेयोहानिर्भवति हृदयव्याधिरर्थागमश्च
भानौ स्त्रीणामतिशयरुजा लग्नभावादिसंस्थे । (रवेः) नाशः
सम्पदबहुविधयशोबन्धुद्विः प्रजाभिः यस्तान्मृत्युर्भवति न
चिराद्दुर्दोषपत्यबाधा । प्रव्रज्यात्वं दुहितृजननं वर्द्धनं
भोगभाक्त्वं दास्यं स्त्रीणां दुहितृनकिरणे लग्नभावादिसं-
स्थे (इन्द्रोः) । अत्र चतुर्थचन्द्रस्य प्रजाभिः फलमभिहितम्
श्रीपतिनापि “सुखे तु कथितो बन्धुश्रयः कैश्च-
नेत्येकीयमतमनुसृत्योक्तमिति अन्यकृता चतुर्थस्थानस्य
मध्यमत्वमङ्गीकृतम् । “बधून् शशुरविशुक्तां चतुर्थस्थः
ययो त्वावदादिति” शौनकः । विरुद्धार्थयोः का गतिरिति
चेत् । बालवन्द्रविषयमशुभफलम् तद्विषयचन्द्रविषयं
शुभफलम् । उक्तञ्च केवागर्केण “बालोऽङ्गः प्रियविरहं
यनिः स्तनाभः मृत्युत्व” सृजति सुखे सुवासिनीनामिति”
वसिष्ठः “मृत्युः शोको बहुविधधनं भ्रातृवैरं कुबुद्धिर्बन्धु-
प्राप्तिर्भवति भरणश्लोभमवोर्बंशनाशः । स्त्रीणां हेतो व्यसननि-